

PHÁT HUY GIÁ TRỊ NHÂN ÁI TRONG VIỆC GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO SINH VIÊN Ở THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH HIỆN NAY

Nguyễn Thị Hằng

Học viện Hàng không Việt Nam

Email: hangntcb@vaa.edu.vn

Tóm tắt: Trong bối cảnh hội nhập và phát triển hiện nay, giáo dục đạo đức, lối sống cho sinh viên không chỉ là nhiệm vụ của nhà trường mà còn là trách nhiệm của toàn xã hội. Đặc biệt, giá trị nhân ái - một trong những phẩm chất cốt lõi của con người, đóng vai trò quan trọng trong việc hình thành nhân cách, định hướng hành vi và xây dựng môi trường sống lành mạnh cho sinh viên. Nhân ái không chỉ là biểu hiện của lòng yêu thương, sự sẻ chia, mà còn là nền tảng cho tinh thần trách nhiệm, sự tôn trọng và hợp tác trong cộng đồng.

Từ khóa: Nhân ái, phát huy, giáo dục, đạo đức, lối sống, sinh viên.

Nhận bài: 20/2/2025; Biên tập: 21/2/2025; Phản biện: 23/2/2025; Duyệt đăng: 25/2/2025.

1. Mở đầu

Việc phát huy giá trị nhân ái trong giáo dục đạo đức, lối sống cho sinh viên không chỉ góp phần nuôi dưỡng những thế hệ trẻ có trách nhiệm với bản thân, gia đình và xã hội mà còn tạo ra một môi trường giáo dục tích cực, thúc đẩy sự phát triển bền vững của đất nước. Tuy nhiên, trước sự tác động mạnh mẽ của nền kinh tế thị trường và sự phát triển nhanh chóng của công nghệ, một bộ phận sinh viên đang dần bị chi phối bởi lối sống thực dụng, thiếu đi sự quan tâm đến cộng đồng và các giá trị truyền thống. Do đó, nghiên cứu và đề xuất các giải pháp nhằm phát huy giá trị nhân ái trong giáo dục đạo đức, lối sống cho sinh viên là một yêu cầu cấp thiết. Điều này không chỉ giúp sinh viên có nhận thức đúng đắn về giá trị nhân ái mà còn tạo ra những tác động tích cực trong môi trường học đường và xã hội, hướng đến sự phát triển toàn diện của con người Việt Nam trong thời đại mới.

2. Nội dung

2.1. Vai trò của nhân ái trong giáo dục giá trị đạo đức truyền thống của dân tộc cho sinh viên thành phố Hồ Chí Minh hiện nay

Lòng nhân ái của dân tộc Việt Nam có nguồn gốc sâu xa từ trong xã hội công xã nông thôn thời kỳ nguyên thủy. Giá trị này được hình thành và phát triển cùng với quá trình phát triển của dân tộc Việt Nam. Lòng nhân ái là một tình cảm đạo đức lớn, có nét đẹp riêng, như là một giá trị văn hoá rất cơ bản trong hệ giá trị của người Việt Nam.

Lòng nhân ái đã thấm sâu vào từng mối quan hệ trong đời sống người Việt, từ gia đình đến cộng đồng. Một trong những biểu hiện rõ nét của nhân ái chính là chữ "tình". Chủ tịch Hồ Chí Minh từng nhấn mạnh rằng con người cần đối xử với nhau "có tình, có nghĩa", và

quan điểm này đã trở thành nền tảng trong cách ứng xử của người Việt.

Trong gia đình, lòng nhân ái thể hiện qua sự quan tâm, chăm sóc giữa các thế hệ: cha mẹ lo lắng, nuôi dưỡng con cái từ thuở nhỏ và khi về già, con cái lại có trách nhiệm phụng dưỡng cha mẹ. Tình cảm anh em được đề cao với tinh thần gắn kết, hòa thuận, coi nhau như "chân với tay", bởi "anh thuận, em hòa là nhà có phúc". Đối với những người xung quanh, sự nhân ái thể hiện qua những hành động giúp đỡ người nghèo khó, hỗ trợ người hoạn nạn mà không mong cầu sự báo đáp.

Trong quan hệ làng xóm, lòng nhân ái được bộc lộ qua tinh thần bao dung, sẻ chia, như câu ca dao "lá lành đùm lá rách" hay cách sống "tối lửa, tắt đèn có nhau". Người Việt coi trọng cả lý lẽ và tình cảm, nhưng nhiều khi, tình cảm được đặt lên hàng đầu, thể hiện qua lối sống khoan dung, sẵn sàng tha thứ. Xã hội Việt Nam luôn đề cao lòng thủy chung, lên án sự bội bạc, ích kỷ như cách nói "ăn cháo đá bát". Tinh thần nhân ái này không chỉ giới hạn trong phạm vi người Việt mà còn mở rộng đến cả những người từng là kẻ thù, thể hiện qua truyền thống vị tha của dân tộc.

Lòng nhân ái đã trở thành một giá trị văn hóa quan trọng, góp phần tạo nên bản sắc nhân văn của dân tộc Việt Nam. Điều này được khẳng định tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ V của Đảng: "Thương nước, thương nhà, thương người, thương mình là truyền thống đậm đà của nhân dân ta".

Trong bối cảnh kinh tế thị trường phát triển mạnh mẽ, tinh thần nhân ái vẫn được kế thừa và phát huy, trở thành một phần quan trọng trong lối sống của nhân dân thành phố Hồ Chí Minh nói chung và sinh viên Thành phố nói riêng. Truyền thống yêu thương, khoan dung và cứu mang người gặp khó khăn vẫn được duy trì, phản

ánh tinh thần lạc quan, niềm tin vào sự chiến thắng của lẽ phải và cái đẹp trước cái xấu, cái ác. Trong thời kỳ đổi mới, các tầng lớp nhân dân của Thành phố tiếp tục phát huy những giá trị nhân ái, góp phần xây dựng một xã hội nhân văn, nghĩa tình.

Nhân ái là một giá trị đạo đức cốt lõi, thể hiện lòng yêu thương, sự chia sẻ và tôn trọng giữa con người với nhau. Trong giáo dục, nhân ái giúp sinh viên phát triển nhân cách, nuôi dưỡng tinh thần trách nhiệm và nâng cao ý thức cộng đồng. Đây cũng là nền tảng để xây dựng môi trường học đường lành mạnh, thúc đẩy sự đoàn kết và hợp tác. Bên cạnh đó, nhân ái còn góp phần định hướng lối sống tích cực, giúp sinh viên biết cảm thông, hỗ trợ người khác, từ đó tạo nên một xã hội văn minh, nhân văn. Trong bối cảnh hội nhập, việc phát huy giá trị nhân ái không chỉ giúp cá nhân hoàn thiện bản thân mà còn đóng góp vào sự phát triển bền vững của đất nước.

2.2. Thực trạng của việc phát huy giá trị nhân ái hiện nay của sinh viên thành phố Hồ Chí Minh

2.2.1. Những điểm sáng trong việc phát huy giá trị nhân ái hiện nay của sinh viên thành phố Hồ Chí Minh

Thành phố Hồ Chí Minh là trung tâm kinh tế, văn hóa, giáo dục lớn của cả nước, nơi quy tụ hàng triệu sinh viên từ khắp các tỉnh thành về học tập. Trong môi trường năng động này, tinh thần nhân ái không chỉ được xem là một giá trị truyền thống tốt đẹp mà còn trở thành động lực quan trọng thúc đẩy sự phát triển cộng đồng sinh viên. Việc phát huy giá trị nhân ái trong sinh viên ở Thành phố Hồ Chí Minh được thực hiện rộng khắp, sâu rộng trong toàn sinh viên Thành phố. Tinh thần tương thân tương ái trong cộng đồng được phát huy rộng rãi và đón nhận sự tham gia tích cực của sinh viên.

Thật vậy! Tinh thần tương thân tương ái là một giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc Việt Nam, và trong môi trường sinh viên, tinh thần này càng được thể hiện rõ nét qua nhiều hoạt động ý nghĩa. Trong bối cảnh học tập và sinh hoạt chung, sinh viên không chỉ giúp đỡ lẫn nhau mà còn chung tay vì cộng đồng, góp phần xây dựng một xã hội nhân ái, sẻ chia. Trong quá trình học tập, sinh viên luôn có sự gắn kết, giúp đỡ nhau để cùng tiến bộ. Những nhóm học tập được hình thành, nơi các bạn trao đổi tài liệu, hướng dẫn bài tập, ôn thi cùng nhau. Những sinh viên giỏi sẵn sàng chia sẻ kiến thức với bạn bè có học lực yếu hơn. Ngoài ra, trong đời sống, sinh viên cũng quan tâm, động viên nhau khi gặp khó khăn, đặc biệt là những bạn ở xa nhà, gặp vấn đề tài chính hay sức khỏe. Sinh viên ngày nay tích cực tham gia các chương trình thiện nguyện mang tính nhân văn sâu sắc, như:

Tiếp sức mùa thi: Hỗ trợ thí sinh trong kỳ thi đại học, hướng dẫn nơi ăn ở, đi lại.

Mùa hè xanh; Xuân tình nguyện: Giúp đỡ người nghèo, trẻ em vùng sâu vùng xa, xây dựng nhà tình thương, trường học.

Hiến máu nhân đạo: Tham gia hiến máu cứu người, thể hiện tinh thần nhân ái, trách nhiệm với cộng đồng.

Gây quỹ vì người nghèo: Tổ chức các hoạt động quyên góp, hỗ trợ những hoàn cảnh khó khăn.

Sinh viên không chỉ giúp đỡ nhau mà còn có trách nhiệm với môi trường sống. Các chiến dịch bảo vệ môi trường như “Ngày Chủ nhật xanh”, thu gom rác, trồng cây, giảm sử dụng nhựa... đều có sự đóng góp tích cực của sinh viên. Bên cạnh đó, họ còn tham gia tuyên truyền về an toàn giao thông, phòng chống dịch bệnh, xây dựng nếp sống văn minh đô thị. Tinh thần tương thân tương ái không chỉ giúp sinh viên vượt qua khó khăn mà còn tạo nên một môi trường học tập và rèn luyện tích cực. Mỗi hành động nhỏ của sinh viên đều góp phần làm cho cộng đồng trở nên tốt đẹp hơn, phát huy tinh thần nhân ái trong thế hệ trẻ, giúp họ trở thành những công dân có trách nhiệm với xã hội.

Có thể nói, tinh thần tương thân tương ái trong cộng đồng sinh viên chính là động lực để tạo ra một thế hệ trẻ đầy nhân văn, có ý thức cộng đồng và sẵn sàng đóng góp vì một tương lai tốt đẹp hơn. Qua các hoạt động thiện nguyện, tinh thần đoàn kết, sẻ chia được nhân rộng, làm đẹp thêm hình ảnh sinh viên thành phố Hồ Chí Minh.

Tóm lại, tinh thần tương thân tương ái trong sinh viên thành phố Hồ Chí Minh đã và đang phát huy mạnh mẽ, tạo nên nhiều giá trị tích cực cho cá nhân, nhà trường và cộng đồng. Thông qua các hoạt động tình nguyện, hiến máu nhân đạo, hỗ trợ bạn bè và đóng góp cho xã hội, sinh viên không chỉ rèn luyện lòng nhân ái mà còn phát triển kỹ năng sống, nâng cao ý thức trách nhiệm đối với xã hội. Những đóng góp của sinh viên không chỉ giúp đỡ những người có hoàn cảnh khó khăn mà còn lan tỏa tinh thần đoàn kết, sẻ chia trong cộng đồng. Điều này góp phần xây dựng một môi trường học tập và sinh hoạt lành mạnh, đồng thời nâng cao hình ảnh của sinh viên thành phố Hồ Chí Minh: năng động, sáng tạo, giàu lòng nhân ái.

Bên cạnh đó, việc thực hiện tinh thần tương thân tương ái còn giúp sinh viên hiểu rõ hơn về các vấn đề xã hội, khơi dậy tinh thần cống hiến và tạo động lực để các thế hệ trẻ tiếp tục duy trì, phát huy giá trị tốt đẹp này. Đây chính là nền tảng quan trọng để xây dựng một xã hội văn minh, giàu tình người, góp phần vào sự phát triển bền vững của thành phố và đất nước.

2.2.2. Những tồn tại, hạn chế trong việc phát huy giá trị nhân ái hiện nay của sinh viên thành phố Hồ Chí Minh

Mặc dù sinh viên thành phố Hồ Chí Minh tham gia rất tích cực vào các hoạt động nhân đạo, từ thiện, nhưng vẫn tồn tại một số hạn chế làm ảnh hưởng đến việc phát huy giá trị nhân ái trong cộng đồng sinh viên. Những hạn chế này xuất phát từ nhiều yếu tố khách quan và chủ quan, bao gồm nhận thức, điều kiện kinh tế, môi trường

xã hội và cách tổ chức các hoạt động thiện nguyện như:

Một là, nhận thức và động cơ tham gia chưa đồng đều: Một số sinh viên tham gia các hoạt động từ thiện, nhân đạo chỉ để hoàn thành tiêu chí rèn luyện, điểm phong trào hoặc phục vụ cho hồ sơ cá nhân, chứ chưa thực sự xuất phát từ lòng nhân ái và tinh thần trách nhiệm với xã hội. Nhiều bạn trẻ xem các hoạt động thiện nguyện như một phong trào nhất thời, không có sự gắn kết lâu dài, dẫn đến sự thiếu bền vững trong việc lan tỏa giá trị nhân ái.

Hai là, ảnh hưởng của lối sống thực dụng: Sự phát triển của kinh tế thị trường, lối sống cá nhân hóa khiến một bộ phận sinh viên có xu hướng chạy theo vật chất, thờ ơ với các hoạt động cộng đồng, làm suy giảm tinh thần tương thân, tương ái. Một số sinh viên chỉ tập trung vào học tập, làm thêm để kiếm tiền, ít quan tâm đến những vấn đề xã hội, dẫn đến sự thiếu gắn kết với cộng đồng.

Ba là, khó khăn về tài chính và thời gian: Phần lớn sinh viên vẫn phụ thuộc vào gia đình hoặc có thu nhập thấp từ việc làm thêm, nên khả năng đóng góp tài chính cho các hoạt động từ thiện còn hạn chế. Việc cân bằng giữa học tập, công việc và các hoạt động xã hội cũng là một thách thức lớn, khiến nhiều sinh viên dù muốn tham gia nhưng không có đủ thời gian.

Bốn là, sự phân tán và thiếu kết nối giữa các tổ chức tình nguyện: Hiện nay, có rất nhiều nhóm tình nguyện tự phát trong sinh viên, nhưng chưa có sự kết nối chặt chẽ với các tổ chức chính thức, dẫn đến việc triển khai hoạt động không đồng bộ, thiếu hiệu quả. Một số chương trình từ thiện chưa có sự giám sát chặt chẽ, gây ra tình trạng lãng phí nguồn lực hoặc không đến đúng đối tượng cần giúp đỡ.

Năm là, ảnh hưởng từ mạng xã hội: Mạng xã hội giúp lan tỏa các hoạt động nhân ái nhanh chóng, nhưng cũng có những mặt tiêu cực như phong trào "làm từ thiện để câu like", làm mất đi ý nghĩa thực sự của lòng nhân ái. Một số trường hợp lợi dụng danh nghĩa từ thiện để trục lợi, làm giảm niềm tin của sinh viên vào các hoạt động thiện nguyện.

Sáu là, tác động của môi trường sống và giáo dục gia đình: Một số sinh viên lớn lên trong môi trường ít có cơ hội tiếp xúc với hoạt động thiện nguyện, dẫn đến sự thiếu nhạy cảm với những hoàn cảnh khó khăn trong xã hội. Sự giáo dục về lòng nhân ái trong gia đình và nhà trường đôi khi chưa được chú trọng đúng mức, khiến sinh viên chưa hiểu rõ về giá trị của việc giúp đỡ người khác.

2.2.3. Một số giải pháp phát huy giá trị nhân ái trong sinh viên thành phố Hồ Chí Minh hiện nay

Để phát huy mạnh mẽ giá trị nhân ái trong sinh viên thành phố Hồ Chí Minh, cần triển khai các giải pháp đồng bộ từ phía nhà trường, gia đình, xã hội và

chính bản thân sinh viên. Một số giải pháp quan trọng bao gồm:

Một là, giáo dục và nâng cao nhận thức về lòng nhân ái: Tích hợp nội dung giáo dục về giá trị nhân ái vào các chương trình giảng dạy, đặc biệt là các môn học về đạo đức, kỹ năng sống, lý luận chính trị,... Tổ chức các buổi tọa đàm, hội thảo về tinh thần tương thân tương ái, vai trò của sinh viên trong các hoạt động nhân đạo, từ thiện. Thực hiện các chương trình giao lưu với những tấm gương có nhiều đóng góp cho cộng đồng để truyền cảm hứng cho sinh viên.

Hai là, đẩy mạnh phong trào tình nguyện và hoạt động xã hội: Khuyến khích sinh viên tham gia các chiến dịch tình nguyện như "Mùa hè xanh", "Xuân tình nguyện", "Tiếp sức mùa thi", "Hiến máu nhân đạo". Phát động các chương trình thiện nguyện tại trường, ký túc xá, câu lạc bộ như gây quỹ hỗ trợ sinh viên nghèo, tặng quần áo, sách vở cho trẻ em vùng khó khăn. Liên kết với các tổ chức xã hội, doanh nghiệp để triển khai nhiều hoạt động hỗ trợ cộng đồng, tạo cơ hội cho sinh viên đóng góp và trải nghiệm thực tế.

Ba là, xây dựng môi trường rèn luyện nhân ái trong sinh viên. Đẩy mạnh tinh thần giúp đỡ lẫn nhau trong học tập, cuộc sống thông qua các chương trình "đôi bạn cùng tiến", các nhóm học tập hỗ trợ sinh viên khó khăn. Xây dựng văn hóa ứng xử nhân ái trong trường học, thúc đẩy lối sống tích cực, biết quan tâm và chia sẻ với bạn bè, thầy cô. Tạo điều kiện để sinh viên tham gia các hoạt động cộng đồng, tiếp cận những hoàn cảnh khó khăn để khơi dậy lòng nhân ái.

Bốn là, phát huy vai trò của tổ chức Đoàn - Hội và các Câu lạc bộ sinh viên. Các tổ chức Đoàn - Hội cần phát huy vai trò dẫn dắt sinh viên trong các hoạt động thiện nguyện, nhân ái. Thành lập và nhân rộng các câu lạc bộ nhân ái trong trường học, tổ chức nhiều hoạt động thiện nguyện thường xuyên, tránh làm theo phong trào nhất thời. Tăng cường các chương trình kết nối sinh viên với doanh nghiệp, mạnh thường quân để có thêm nguồn lực hỗ trợ các hoạt động xã hội.

Năm là, ứng dụng công nghệ trong việc lan tỏa giá trị nhân ái. Sử dụng mạng xã hội để kêu gọi sự chung tay của cộng đồng sinh viên trong các hoạt động thiện nguyện. Xây dựng các nền tảng trực tuyến kết nối những sinh viên cần hỗ trợ với các tổ chức, cá nhân có thể giúp đỡ. Phát động các chiến dịch truyền thông nhằm lan tỏa những câu chuyện đẹp về lòng nhân ái của sinh viên.

Sáu là, định hướng sinh viên thực hành lòng nhân ái trong công việc và cuộc sống. Khuyến khích sinh viên áp dụng tinh thần nhân ái vào công việc tương lai, không chỉ dừng lại ở các hoạt động thiện nguyện mà còn trong các lĩnh vực kinh doanh, công tác xã hội. Hướng dẫn sinh viên xây dựng thái độ sống tích cực, sẵn sàng giúp đỡ người khác ngay trong những việc nhỏ hằng ngày.

3. Kết luận

Phát huy giá trị nhân ái cho sinh viên thành phố Hồ Chí Minh không chỉ là nhiệm vụ của riêng cá nhân mỗi sinh viên mà còn là trách nhiệm của nhà trường, tổ chức Đoàn - Hội, gia đình và toàn xã hội. Thông qua giáo dục, các hoạt động tình nguyện, môi trường rèn luyện tích cực và sự hỗ trợ từ các tổ chức, tinh thần nhân ái sẽ ngày càng được lan tỏa mạnh mẽ, góp phần xây dựng một thế hệ sinh viên sống có trách nhiệm, biết sẻ chia và cống hiến cho cộng đồng. Việc đẩy mạnh tinh thần tương thân tương ái không chỉ giúp sinh viên hoàn thiện bản thân mà còn tạo nên một môi trường học tập và sinh hoạt đầy tính nhân văn. Đồng thời, đây cũng là nền tảng quan trọng để hình thành một xã hội văn minh, bền vững, nơi

mà sự yêu thương và đoàn kết luôn được đề cao. Nếu các giải pháp được triển khai hiệu quả, sinh viên thành phố Hồ Chí Minh sẽ không chỉ là những người trẻ có tri thức mà còn là những công dân tích cực, sẵn sàng đóng góp cho sự phát triển chung của đất nước. ○

Tài liệu tham khảo

- [1]. Nguyễn Văn Huyền (2003), *Lối sống người Việt Nam dưới tác động của toàn cầu hoá*, Tạp chí Triết học, số 12.
- [2]. Trần Ngọc Thêm (1997), *Tìm về bản sắc văn hoá dân tộc Việt Nam*, Nxb TP. Hồ Chí Minh.
- [3]. Trần Văn Giàu (1993), *Giá trị tinh thần truyền thống của dân tộc Việt Nam*, Nxb TP. Hồ Chí Minh.

PROMOTING HUMANE VALUES IN EDUCATING ETHICS AND LIFESTYLE FOR THE STUDENTS IN HO CHI MINH CITY TODAY

Nguyen Thi Hang

Vietnam Aviation Academy

Email: hangntcb@vaa.edu.vn

Abstract: *In the context of current integration and development, moral and lifestyle education for the students is not only the task of the school but also the responsibility of the whole society. In particular, the value of humanity - one of the core human qualities, plays an important role in shaping personality, guiding behavior and building a healthy living environment for students. Humanity is not only an expression of love and sharing, but also the foundation for responsibility, respect and cooperation in the community.*

Keywords: *Moral and lifestyle education, humanity, students, Ho Chi Minh City.*